

Groot deel film **De Heineken Ontvoering** opgenomen aan voet van Tafelberg

HOLLANDS HOLLYWOOD in Kaapstad

• Acteurs Reinout Scholten van Aschat en Gijs Naber aan de wandel tussen de opnamen door, bij de studio's aan de voet van de Tafelberg. „We zijn al naar de townships geweest, daar gebarbecued en gefeest. Soms vergeet je eigenlijk dat je ook aan het filmen bent.”
FOTO'S: IDTV/PIEF WEYMAN EN GETTY IMAGES

VIDEOREPORTAGE
www.telegraaf.nl

'Zon, verschillende locaties, goede faciliteiten, ervaren crew... en veel goedkoper'

door JOËL ROERIG

KAAPSTAD, zaterdag
Nog geen honderd meter van de plaats waar Nederlanders van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) in 1652 een groentetuin aanlegden om Indiëgangers van verse maaltijden te voorzien, zit onze enige echte Hollywoodacteur in een caravan zeldzame tv-beelden van Freddy Heineken te bestuderen. „Ik ben zelf bezig geweest met een filmproject over de VOC hier”, vertelt Rutger Hauer terloops. „Mijn Hollandse wortels zitten in de VOC en ik hou ook van varen, maar het project is een beetje doorgelopen.”

Op de achtergrond tont de majestueuze Tafelberg over Kaapstad, waar straatnamen als Buitensingel, Keeromstraat en Vredenburglaan het straatbeeld bepalen. Een paar honderd meter verderop, in een oud gebouw van de Zuid-Afrikaanse Landbank, roept Maarten Treurniet zijn karakteristieke „Ennnn stop!” De verfilming van de ontvoering van de Amsterdamse biernagat Alfred Heineken in 1983 loopt op zijn einde. Met een combinatie van adrenaline en penicilline houdt regisseur Treurniet (*De Passievucht*, *Pleidoi*, *Zwarte Sneeuw*) de touwtjes in handen.

VERVOLG VAN PAGINA TA1
IS HET UIT MET DE PRET?

ik geen huisje kopen. Dus is het doorsparen, dat is gewoon zo.” Paul weifelt of er wel of geen tweedeling in de maatschappij komt, maar de balans slaat door: „Ik denk dat er meer rijken komen, en armen.”

Ook Martijn Lampert signaleert een tweedeling. Lampert is onderzoeksdirecteur van Motivaction én coauteur van *De grenzeloze generatie*, een boek over jongeren die gefascineerd zijn door uiterlijk en kicks en die werden grootgebracht in vrijheid en voorspoed. De wereld lag aan hun voeten, en nu?

„Deze jongeren werden opgevoed met de boodschap dat ze bijzonder zijn, ja, maar ze kunnen tegenslag wel aan. Flexibel zijn ze door hun leeftijd, overmoed hoort daar ook bij. De meesten zijn geen doemdenkers, al geeft een kwart aan wel somber te zijn over de perspectieven. Er is sprake van een tweedeling, kansrijk-kansarm. Enerzijds zijn daar de zelfredzamen die hun eigen boontjes doppen en als zzzp'er starten, aan de andere kant heb je de minder-gekwalficeerden, die structuur en begeleiding nodig hebben en die worden ook thuis en in het onderwijs steeds minder geboden. Die kansarme jongeren komen niet aan de bak, zijn kwetsbaar en gaan onvrede vertonen.”

Cultuursocioloog professor Gabriël van den Brink denkt dat het alle lagen van de bevolking betreft. „Jongeren hebben het vaak goed en zijn niet geprepareerd op tegenslag. Volwassenen trouwens ook niet. We kunnen tegenslag niet aan, juist omdat we gewend zijn zelf keuzes te maken in ons eigen leven. De crisis zal mensen op grote schaal boos, verdrietig én bang maken. Dat kan zowel uitbarstingen van woede als een epidemie van depressies tot gevolg hebben. Het wordt geen Zimbabwe, maar het wordt wel een stukje anders. Een fascinerende tijd waar ik met enige zorg naar kijk.”

Terug in de caravan op het 'base camp'. „Het is de vijfde keer voor mij in Zuid-Afrika”, vertelt Hauer, in de zelfverzekerde, maar ietwat haperende spreektrant van Heineken. De filmster brak in de jaren 70 door in Nederland met films als *Turks Fruit* en *Soldaat van Oranje* en is de laatste drie decennia internationaal zeer actief. Onlangs speelde hij de barse vader van de Zuid-Afrikaanse dichter Ingrid Jonker in de veelgeprezen film *Black Butterflies* (met Carice van Houten), ook opgenomen in de regenboognatie. En ruim de helft van de verfilming van de – toch oer-Hollandse – Heinekenontvoering vindt ook in Zuid-Afrika plaats. Het bevalt Hauer. „Je kunt misschien zeggen dat mensen hier slimmer en creatiever zijn om te gebruiken wat er is, omdat er zo weinig is. Ze maken hier nota bene kunst van vuilniszakken en van ijzerdraad.”

Maar waarom zijn we in Kaapstad voor het maken van een bioscoopfilm waarin een groep typisch Amsterdamse criminelen (Cor van Hout, Jan Boellaard, Frans Meijer en fictief personage Rem Hubrechts, gebaseerd op Willem Holleeder en Martin Erkamps) de vijanden van de al even Hollandse Heineken zijn? „We moesten eigenlijk in de Cariben draaien, want dat is waar uiteindelijk de ontvoerders worden gepakt, maar dat is logistiek erg onhandig”, vertelt producent Frans van Gestel van IDTV Film. „Kaapstad voldoet aan al onze eisen, want er is zon, genoeg verschillende locaties, goede technische faciliteiten en een crew met ervaring op het gebied van speelfilms.”

Belastingvoordeel

Maar dat is niet het hele verhaal. „Omdat het produceren hier goedkoper is dan in Nederland draaien we hier ook scènes die zich binnen afspelen”, zegt Richard Claus, een Nederlandssprekende Duitser die vanwege zijn kennis van Zuid-Afrika ook als producent bij de speelfilm betrokken is. Naast de lagere arbeidskosten heeft dat ook te maken met een belastingvoordeel dat Nederland niet biedt, maar Zuid-Afrika wél. Wie minimaal vier weken in Zuid-Afrika filmt en minstens 12 miljoen rand (ruim 1,2 miljoen euro) kosten in Kaapstad maakt, krijgt een aantrekkelijk percentage van de Zuid-Afrikaanse fiscus terug.

Het zijn overwegingen waar regisseur Treurniet zich uiteindelijk bij neer heeft moeten leggen. „Ik doe het veel liever in Nederland”, aldus de regisseur, die liever niet ruim een maand van vrouw en kinderen weg is. „Ik vind het heel leuk om hier te filmen, hoor, daar gaat het niet om. Ze zijn hier heel grote Hollywoodfilms gewend en in Nederland rommelen we een beetje aan, hoewel dat heel goed gaat.”

Wie in de film een Caribische menigte achter Reinout Scholten van Achat (Rem

KAAPSTAD is de laatste jaren in rap tempo uitgegroeid tot een lagelonenfiliaal van Hollywood en de Europese filmindustrie. Ook een groot deel van de oer-Hollandse film over de ontvoering van bierbrouwer Freddy Heineken (première eind oktober) werd opgenomen aan de voet van de 1085 meter hoge Tafelberg.

• Terug naar de jaren '80 in een Zuid-Afrikaans decor.

Hubrechts) en Gijs Naber (Cor van Hout) ziet aanstormen, kijkt dus eigenlijk naar beelden die in het pittoreske Simon's Town zijn opgenomen. Dat havenstadje is vernoemd naar de 17e-eeuwse VOC-gouverneur Simon van der Stel en is bij toeristen vooral bekend als broedplaats van Afrikaanse pinguïns, of 'pikkewyne' zoals Afrikaners de olijke loopvogels noemen.

Scènes in de loods op het Amsterdamse industrieterrein De Heining waar Heineken werd vastgehouden, werden deels op locatie in de Nederlandse hoofdstad verfilmd. Maar de hartverscheurende scènes van een bibberende Hauer alias Heineken in zijn cel komen rechtstreeks vanuit de Commercial Cold Storage in het Kaapstadse havengebied. Hauer heeft inmiddels de fiets gepakt naar de set in het Landbankgebouw. De glouderde acteur slaapt in een (nog) luxer hotel dan de rest („met goed werkende internetverbinding”) en zijn eisenpakket bestaat verder uit een typisch Nederlandse tweewieler. „De rusttijden tussen scènes zijn zo kort en vaak zijn de gebouwen verder weg en dan laten ze me niet gaan. Ik wil er niet zijn als zij gaan donderjagen of een set gaan verbouwen. Maar op de fiets ben ik pijsnel weer terug.”

Populair

Kaapstad is het afgelopen decennium een populair filiaal van Hollywood en de rest van de internationale filmwereld geworden. Recente Nederlandse films als *Wit Licht* (Marco Borsato) en de serie *Stellenbosch* (Monic Hendrickx en Jeroen Willems) werden er opgenomen, terwijl bioscoopfilms als *Invictus*, *Blood Diamond* en *Hotel Rwanda* er werden gefilmd. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan *Safe House* (Denzel Washington en Ryan

• Rutger Hauer als de ontvoerde Freddy Heineken in een aangrijpende scène.

Reynolds) en onlangs werd *Sniper: Reloaded* opgenomen, met een rolletje voor de vroegere Waku-presenterator Rob Fruithof – die tegenwoordig in Kaapstad woont. Naast speelfilms worden er jaarlijks honderden reclamefilmpjes, voor kleine én veel grote merken, in de 'moederstad' geproduceerd.

„Het einde van de apartheid was cruciaal. Tot dat moment waren we een pariaat en 99 procent van de films was Zuid-Afrikaans werk”, vertelt Philip Key, wiens filmproductiebedrijf Moonlighting de afgelopen vijf jaar een omzet van 1,7 miljard rand (ruim 170 miljoen euro) maakte. „Nu draait ons bedrijf ongeveer

45 à 55 commercials per jaar en tussen 10 en 15 speelfilms. Je kunt hier in Kaapstad 's ochtends in de bergen filmen en 's middags op het strand of in de woestijn. De seizoenen zijn omgekeerd aan die in Europa en de werklust van de Zuid-Afrikaanse werknemers in de filmindustrie is ongeëvenaard.”

Het belastingvoordeel dat de Zuid-Afrikaanse overheid uitlooft, is cruciaal geweest voor het aanzwengelen van de film-economie, zegt Key. Zijn collega David Wicht van Film Afrika is het daarmee eens. Ook Film Afrika is betrokken bij talloze internationale films, waaronder mo-

Hoofrolspeler Rutger Hauer: 'Mensen hier zijn slimmer en creatiever, omdat er zo weinig is'

Reinout Scholten van Aschat is de zoon van een van 's lands beste acteurs, Gijs Scholten van Aschat. Tot dusver speelde hij alleen een klein rolletje in de serie *Goise Vrouwen*, maar dit jaar viel hij als derdejaars aan de toneelschool met zijn neus in de boter met de hoofdrol in de Heinekenfilm. De maand in Zuid-Afrika bevalt de 19-jarige Amsterdammer prima. „Het is gezellig. Je zit hier met een soort kamp in Kaapstad met een deel van de Nederlandse crew en cast. Dan ga je op zoek naar een restaurantje, een beetje door

Kaapstad lopen, met z'n allen de Tafelberg beklimmen.”

Gijs Naber alias Cor van Hout beaamt dat: „Ja, het is superluxe. Je bent natuurlijk wel gewoon aan het filmen, maar de vrije dagen die we hebben besteden we aan 'sightseeing' en een beetje de stad en omgeving ontdekken.”

Ook proberen Gijs en Reinout nog een safari te organiseren in een natuurgebied dat hun is aangeraden door Rutger Hauer, die heel wat meer ervaring in Zuid-Afrika heeft. Waar bezige bijen als producent Richard Claus, Trudy Buren (make-up) en Marcel Moerel (kostuums) de hele dag over de set zoemen, trekken de nieuwbaken filmboeven er regelmatig op uit. „Onze Zuid-Afrikaanse crew neemt ons af en toe een beetje mee”, vertelt Gijs. „We zijn al naar de townships geweest, daar gebarbecued en gefeest. Soms vergeet je eigenlijk dat je ook aan het filmen bent.”

Niveau

Producent Claus: „Wij draaien hier natuurlijk geen Amsterdamse grachten of Nederlandse landschappen. Dat hebben we keurig in Nederland gedaan. Maar we hebben wel de loods en de cellen waarin Heineken en zijn chauffeur Doderer waren opgesloten hier in een studio nagebouwd. Dat hadden we net zo goed in Nederland kunnen doen.” Er is bovendien een verschil tussen de Nederlandse en Zuid-Afrikaanse 'systemen van films maken’, zegt Claus. „Ik durf het bijna niet te zeggen, maar er is hier een hoger niveau van professionaliteit.”

In zijn caravan zit Rutger Hauer voor zijn laptop, kijkend naar de schaarse beelden van Freddy Heineken. „Dit is het enige echte wat ik van hem heb. Er zijn twee documentaires. Qua bewegingen heb ik er wat aan, een soort video-mantra, qua stijfheid in zijn hoofd en nek. Die hand in zijn zak, altijd.” In Heinekens zachte staccato: „Vind ik leuk om te doen. Het is weinig, maar ik houd me er wel aan vast.”

Buiten in het 'base camp' staat een van de parkeerwachters te roddelen over Hauer. De figuranten hebben geen tijd om te luisteren, want zij worden niet in stemmige Hollandse jaren 80-kleding gehesen. Oranje en bruin en opgestoken haar. Reinout en Gijs komen net teruggedendeld van hun middagwandeling door de 'moederstad'. Wat de acteurs betreft, had het Hollywood kunnen zijn. Gijs: „Als je wakker wordt en je gooit je gordijnen open en je ziet de Tafelberg liggen, dan denk je wel: ik ben een filmster!”

RECHT VOOR Z'N RAAB

Mr. M. MOSZKOWICZ jr.

Horende doof

Zijn leuzen als 'Kutkankerjoden', 'Hamas, Hamas, alle Joden aan het gas', en 'Vriend van de Joden' te kenschetsen als antisemitisch?

Zijn tijdens een voetbalwedstrijd aangeheven spreekkoren waarbij dit soort leuzen wordt gescandeerd, als antisemitisch en kwetsend en daarmee als ongewenst en ontoelaatbaar aan te merken? Dient de thuishisspelende voetbalclub daartegen onmiddellijk op te treden?

Behoeft in geval van een eenmalig en kortstondig (ongewenst) spreekkoren geen directe – naar buiten toe kenbare – actie te worden verwacht van de voetbalclub, maar wel in geval van regelmatig en bij herhaling plaatsvindende ontoelaatbare spreekkoren?

Al deze vragen zijn onlangs bevestigend beantwoord door een moedige rechter van de rechtbank in Den Haag. Deze oordeelde dat het de primaire verantwoordelijkheid van de voetbalclub is om onmiddellijk op te treden tegen ongewenste spreekkoren. Hij bracht wel enige nuancering aan: gaat het om een eenmalig en kortstondig (ongewenst) spreekkoren, dan is geen directe – naar buiten toe kenbare – actie vereist die immers is gericht op het voorkomen of beëindigen van het spreekkoren. En dat is in die situatie dan niet meer aan de orde.

Het verweer van de voetbalclub dat de spreekkoren niet voortdurend – ofwel langdurig en ononderbroken – hadden plaatsgevonden, werd door de rechtbank van tafel geveegd: ook bij regelmatig en bij herhaling plaatsvindende ontoelaatbare spreekkoren is onmiddellijke, kenbare actie vereist. De verplichting om dan direct maatregelen te treffen, houdt niet zonder meer in dat de wedstrijd dan ook onmiddellijk moet worden stilgelegd.

De rechtbank overwoog terecht dat het de voetbalclub vrij staat om alvorens daartoe over te gaan, eerst een aantal andere – minder ingrijpende, maar wel in ernst toenemende – maatregelen/acties te treffen/ondernemen. Pas als vervolgens duidelijk wordt dat deze niet tot het gewenste resultaat leiden, zal moeten worden overgegaan tot het – al dan niet tijdelijk – stilleggen van de wedstrijd.

De voetbalclub had in dit verband aangevoerd dat het stilleggen van een wedstrijd tot organisatorische problemen en/of risico's voor de handhaving van de openbare orde zou kunnen leiden.

Dus om die reden de kwetsende spreekkoren maar gewoon tolereren? No way, aldus de rechter, die dit verweer afdeed met de overweging dat het op de weg van de voetbalclub lag om te anticiperen op de mogelijkheid dat een wedstrijd zou worden stilgelegd, zodat in een voorkomend geval snel en adequaat zou kunnen worden gehandeld.

Beschamend was een ander verweer van de voetbalclub: zij zou de spreekkoren niet hebben waargenomen? De rechtbank oordeelde op dit punt snoeihard: „Ongeloofwaardig.”

Hoező ongelofwaardig? De dvd waarop verschillende fragmenten van de televisiebeelden van de wedstrijd voorkwamen, leverde bewijs van het tegendeel op. Bovendien waren in het stadion 150 stewards aanwezig die in verbinding stonden met de 'commandokamer'. De rechtbank achtte het onaanmerkelijk dat geen van hen iets zou hebben opgemerkt van hetgeen uit het beeldmateriaal zo evident naar voren kwam.

En zo kwam de rechtbank tot de volgende beslissing:

„Gebied X om onmiddellijk adequate maatregelen te treffen indien zich tijdens door haar georganiseerde voetbalwedstrijden langdurig, dan wel – in geval van kortstondigheid – bij herhaling antisemitische spreekkoren voordoen, waarin het woord 'Joden' in enige samenstelling voorkomt, teneinde die spreekkoren te beëindigen en/of nieuwe spreekkoren te voorkomen, welke maatregelen zo nodig dienen uit te monden in het stilleggen van de betreffende wedstrijd.”

Wat heeft dit alles met mr. Raab te maken? Niets, behalve dan dat hij nu zeker weet dat hij niet doof is en dat rechters moedige beslissingen kunnen nemen.

Een afsluitende tip voor de voetbalclubs: „Heb je het gevoel dat je slecht hoort de laatste tijd? Vraag je huisarts eens of hij je oren wil spijpuiten.” En laat hem voor je weg geldt, niemand zo doof als hij die niet horen wil” vervroegd met pensioen gaan.

'CARIBISCHE MENIGTE' LOOPT EIGENLIJK IN SIMON'S TOWN...